

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-10-27

Diarienummer 0450/19

Handläggare

Matilda Forslund

Telefon: 031-368 21 31

E-post: matilda.forslund@ioff.goteborg.se

Översyn av föreningsbidrag

Förslag till beslut

Idrotts- och föreningsnämnden förklarar uppdraget ”Bidragsöversyn – ny bidragsmodell” fullgjort. Arbetet fortgår inom förvaltningens ordinarie verksamhet.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges mål 2016 och i ett budgetuppdrag från 2018 gavs idrotts- och föreningsförvaltningen i uppdrag att se över föreningsbidragen. Det har skett en årlig översyn utifrån varje års budgetförutsättningar, utifrån uppdraget har förvaltningen nu gjort en större genomlysning. Syftet har varit att underlätta för föreningslivet samt att skapa större möjlighet att styra föreningsbidrag mer likvärdigt och jämlikt över staden.

Omvärldsbevakning, föreningsdialog samt flera piloter i nya arbetssätt för selektiva bidrag har genomförts under 2019 och 2020. Förutsättningar för att möta föreningslivet har utvecklats bland annat genom:

1. Utvecklade metoder i det konsultativa stödet för att effektivt och flexibelt stödja föreningslivets initiativ till utveckling samt följa upp effekter av stöd.
2. Styra stöd i linje med politiska mål som jämlik och jämställd stad samt att utjämna förutsättningar för olika idrotter, öka möjligheter till prova-på verksamhet samt att stärka samverkan med exempelvis skolan.

Efter dialog med föreningslivet samt omvärldsbevakning och analys föreslår förvaltningen:

- **Ökat generellt stöd:** Höjning av aktivitetsbidraget med syfte att stärka och underlätta för föreningslivet. Ytterligare differentiering till förmån för flickor samt målgruppen med funktionsnedsättning för att skapa större likvärdighet. Uppräkning av lokalstödet samt att vidare analysera och föreslå förändring av lokalstödet under 2021.
- **Tydligare prioriteringar av selektivt stöd:** Utvecklingsstödet ska i hög grad användas för att ge stöd till de föreningsansökningar som skapar aktiviteter till underrepresenterade grupper, med särskilt fokus på de socioekonomiskt utsatta områdena. Högre grad av omprioriteringar av bidrag till förmån till de som skapar tydligt mervärde, meningsfull fritid för barn, unga och äldre.
- **Metod:** Fortsatt utveckling av det konsultativa och uppsökande arbetet i kombination med effektmätning samt stickprov att bidrag används rätt.

- **Tydliggöra:** Minska antalet bidrag och möta föreningslivet utifrån större helhet där utvecklingsbidraget fortsätter att utvecklas för att nå prioriterade områden.
- **Flexibilitet:** Fortsatt klustring av bidragen med en budget per kategori i stället för per bidragstyp. Ökar förmågan att snabbt ställa om och prioritera efter faktiskt behov och förutsättningar hos föreningslivet.
- **Förenkla:** Genom både nytt verksamhetssystem samt samordnad implementering av nya riktlinjer skapa tydlig kommunikation och förenklade ansöknings- och bokningsprocesser. Vissa delar får effekt först senare delen av 2021.

Utifrån dialogen med föreningslivet framkom även behov av att se över lokalbidraget. Då önskemålet är betydande höjningar och förvaltningen har velat revidera bidragsmodellen inom ram fanns det inte utrymme till en större allmän höjning inför 2021. Förvaltningen vill dessutom analysera konsekvenserna av Hyresmodellen innan översyn av lokalbidraget. Ytterligare underlag till framtida revideringar kan komma ur resultaten från utredningen som startats utifrån kommunfullmäktigeuppdraget; ”... säkerställa att kommunala föreningsbidrag och subventioner som staden ställer upp med fördelas rättvist mellan olika idrotter och aktiviteter”. Förseeningen av nytt verksamhetssystem har minskat möjligheterna att ta tillvara på effektiviseringar med hjälp av digitalisering.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Bidragsöversynen har genomförts inom nuvarande budgetram. Omfördelningar om 4 miljoner kommer ske till förmån för ökad budget aktivitetsbidrag, som används till att öka ersättningen med 1 krona per aktivitetsmarkering för flickor samt personer med funktionsnedsättning och 0,5 krona för killar.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förändringarna som föreslås bedöms öka förutsättningen för att fler barn- och unga ska få tillgång till en meningsfull fritid via föreningslivet. En ökad differentiering förväntas utjämna skillnader inbyggda skillnader så att det blir en mer jämn fördelning av det generella föreningsstödet. Genom fortsatt prioritering till förmån för de områden där färre är föreningsaktiva utjämnas förutsättningarna till en mer jämlik folkhälsa i staden.

Ärendet

I kommunfullmäktiges mål 2016 och i ett budgetuppdrag från 2018 gavs idrotts- och föreningsförvaltningen i uppdrag att se över föreningsbidragen. Ärendet gäller översynen av det kontanta föreningsbidraget som fördelas till föreningslivet av Idrotts- och föreningsförvaltningen. Målsättningen är att skapa ett tydligt och transparent föreningsstöd som fördelas mer likvärdigt och jämlikt över staden. Flera förslag till förändringar samt en översiktlig beskrivning av några områden som behöver fortsatt utveckling.

Beskrivning av ärendet

Det har under en längre tid funnits brister i Idrott- och Föreningsnämndens bidragsgivning. I kommunfullmäktiges mål 2016 och i ett budgetuppdrag 2018 gavs Idrott- och Föreningsförvaltningen i uppdrag att se över föreningsbidragen och hyrestaxorna. Detta ärende innefattar ingen taxeöversyn. Bidragsöversynen påbörjades våren 2019. Arbetet inleddes med omvärldsbevakning genom studiebesök hos andra kommuner, Västra Götalandsregionen och Riksidrottsförbundet. I december 2019 togs ett inriktningsbeslut av idrotts- och föreningsnämnden (§ 185, diarienummer 0450/19) angående process för ny bidragsmodell. Inriktningen skulle kunna justeras till följd av de aktiviteter med workshops och enkäter som planerades med föreningslivet.

- Våren 2020 skapade idrotts- och föreningsförvaltningen en referensgrupp med ett representativt urval från våra föreningar.
- Workshops genomfördes med fokus på att få input på hur föreningarna ser på bidragen idag men även hur de ser på framtidens bidrag, vad behöver utvecklas och bli bättre
- Enkät skickades ut till de föreningarna som hade anmält sig till att vara med i referensgrupp.
- Lägesuppdatering, med möjlighet att lämna ytterligare synpunkter skickades ut till de föreningar som anmält intresse av att delta i bidragsöversynen.
- Arbetsgruppsmöten har genomförts inom enheten bidrag & stöd på idrotts- och föreningsförvaltningen.

Flera föreningar har i översynen lyft fram behov av att stärka grundstödet, de generella bidragen (aktivitets- och lokalbidrag). Ett av syftena med det är att fler föreningar då inte behöver söka ”projektmedel” utan kan fokusera på sin kärnverksamhet. Föreningarna upplever att lokalbidraget inte följt utvecklingen av hyreshöjningarna och flera föreningar lyfter just hyreshöjningar som en stor svårighet för föreningar. Att göra förändringar i lokalbidraget inför 2021 är inte aktuellt då förvaltningen vill avvakta för att kunna analysera effekterna av den nya hyresmodellen samt rikta lokalbidrag till de föreningar som drabbas hårdast eller har svårigheter relaterade till Covid 19. Därefter kan analyser göras om hur höjningarna slår och vilka förändringar i lokalbidraget som bör göras. Flera förslag på möjliga förändringar finns. Exempelvis höjning av taket, eller att ta bort den ekonomiska nivåkopplingen till antalet aktiviteter, så förutsättningarna är olika för olika idrotter. Flera av förändringarna är ganska kostnadsdrivande och är svåra att klara inom ram. Det finns även en inbyggd problematik då de generella stöden stärker de som redan har mycket aktiviteter och många gånger ändamålsenliga lokaler. Därför är det viktigt att komplettera med selektivt stöd för att alla prioriterade målgrupper ska få tillgång till en meningsfull fritid. Så för stora omprioriteringar till generellt stöd kan vara kontraproduktivt.

Ny bidragsmodell

Förvaltningen föreslår inga dramatiska strukturförändringar utifrån varken föreningsdialogen eller utifrån den analys och omvärldsbevakning som gjorts.

Den första och mest konkreta förändringen är en höjning i aktivitetsbidraget om 50 öre för killar och ledare samt en höjning om 1 krona för tjejer och funktionsnedsatta. Det

medför en utökning av aktivitetsbidraget om ca 4 miljoner. Förvaltningen går här tillmötes ett av de tydligaste önskemålen utifrån föreningsdialogerna. Anledning till den ökade könsdifferentieringen är att förvaltningen utifrån ett jämställdhetsperspektiv som i kombination med det utvecklade arbetssättet för utvecklingsbidraget ska skapa incitament för föreningarna att satsa ytterligare på de målgrupper som har ett lägre deltagande i föreningslivet. Inför 2021 hoppas förvaltningen kunna indexuppräknat lokalstödet, vilket inte gjorts på flera år. Beräkning utifrån budgetförutsättningar pågår.

Den andra stora förändringen är att hålla i och fortsätta utveckla det påbörjade arbetssättet för bland annat utvecklingsbidraget. Här ser förvaltningen stora möjligheter att stödja föreningslivet att nå de grupper och områden som idag är underrepresenterade i föreningslivet. För att säkra effekten av utvecklingsbidraget har förvaltningen under 2019 och 2020 utvecklat det konsultativa arbetssättet och successivt börjat arbeta mer uppsökande. Förvaltningen stödjer redan idag flera initiativ där föreningar utvecklar sin verksamhet för att nå nya målgrupper i de stadsdelar där föreningsdeltagandet är lågt. Det handlar om allt från eftermiddagsverksamhet på skolor, prova-på verksamhet utan krav på medlemskap, ledar- och medlemsrekrytering, lovverksamhet, samverkan föreningar emellan för att skapa hållbarhet, etc. Dessa satsningar har visat på goda resultat och förvaltningen avser fortsätta att prioritera de föreningsinitiativ som skapar en jämlik och jämställd föreningsverksamhet i Göteborg. Det finns en rad erfarenheter av framgångsfaktorer i de pågående 4-5 piloter av vitt skilda slag som just nu pågår. Förvaltningens aktiva uppsökande förhållningssätt tillsammans med enkla effektuppföljningar skapar både en tydlig struktur och ett gemensamt lärande. Förvaltningen ser att det här är den bärande förändringsdelen i bidragsmodellen som även kommer ge effekter på alla de selektiva bidragen över tid. Ökat fokus på att göra tydligare omprioriteringar inom exempelvis verksamhetsstöden. Som metodhjälp har redan fler stickprov införts och successivt införts fler effektmätningar och indikatorer för att följa måluppfyllelse.

Ytterligare ett område som efterfrågas är att underlätta och förenkla bidragen. Det är många bidragstyper idag och föreningar tycker att det tar tid att söka och kommunicera kring vart och ett av dem. Förvaltningen föreslår att ta bort nuvarande utbildningsbidrag och mentorsbidrag. Möjligheten att söka bidrag för utbildning, mentorskap och ledararvode skapas inom utvecklingsbidraget. Effekten av de bidrag som kommer beviljas för utbildningar etc. förväntas bli högre när de kopplas samman med en utvecklingsprocess inom föreningen. Vid större utvecklingsbidrag upprättas en utvecklingsplan med aktiviteter som sedan följs upp. Här får kompetenshöjande insatser ett naturligt sammanhang där de kan förstärka målet. Inom vissa riktade områden kommer fortfarande mindre utbildningsinsatser kunna göras utan en större utvecklingsplan, speciellt för områden kring inkludering, Hbtq, värdegrundsarbete, barnkonventionen och kunskap för att motverka sexuella övergrepp. Inom utvecklingsbidraget har förvaltningen redan idag en tydligare kvalitetssäkrad process med dialog, bedömning och uppföljning utifrån effektmål, än det varit för de bidrag som nu avvecklas.

Genom de olika aktiviteterna som har gjorts i bidragsöversynen så har idrotts- och föreningsförvaltningen skapat sig ett bättre kunskapsunderlag av vad föreningarna upplever är deras behov idag. Dessa behov anser förvaltningen i stort kunna möta genom de satsningar och det arbetssätt som i stora delar har implementerats. Det kvarstår ett arbete med att se över lokalstöd. En ökad kunskap om olika idrotters förutsättningar

kommer ges i och med att resultaten från den utredning som har påbörjats utifrån kommunfullmäktigeuppdraget att ”säkerställa att kommunala föreningsbidrag och subventioner som staden ställer upp med fördelas rättvist mellan olika idrotter och aktiviteter”.

En annan viktig grundpelare är att samordna och samverka över staden för att underlätta och tydliggöra för föreningslivet vilket stöd som ges av respektive bidragsgivare. Förvaltningens samordningsuppdrag kommer att skapa en större samstämmighet, skapa gemensamma definitioner av begrepp och successivt utveckla handläggning på ett mer likvärdigt sätt. Den riktigt tydliga ”en väg in” som önskades i och med ett nytt verksamhetssystem kunde inte uppnås utifrån reglerna i GDPR, men det kommer bli mycket bättre än det är idag. Förvaltningens nya skrivningar i reglementet anger en mer aktiv hållning i både samhällsplanering, trygghetsarbete samt kanske inte minst i folkhälsoarbetet. Ett mer sammanhållet arbete i staden kommer skapa tydligare förståelse för varandras uppdrag och styrkor även i relation till samverkan med civilsamhället.

Parallella processer

Att det nya boknings- och bidragssystemet försenats har påverkat översynen. Först när systemet är på plats och har använts en period kommer förvaltningen till fullo veta vilka styrkor och möjligheter systemet har. Den administrativa bördan för föreningarna kommer på sikt minska och systemet kommer vara mer hållbart och flexibelt, vilket kan komma att ge nya möjligheter. Förvaltningen bedömer dock att det är bra med viss försiktighet att förändra allt för mycket samtidigt som bytet av system sker, då många föreningar kan behöva stöd och utbildning under förändringen och handläggarna kommer att behöva arbeta i dubbla system under 2021.

En annan process som pågår parallellt är Göteborg stads omorganisation. Den påverkar både samordningsuppdraget samt möjlighet till att säkerställa att förändringar inom Idrotts- och föreningsförvaltningen krockar i de nya IFO nämndernas arbete med föreningsstöd. Arbetet med att implementera riktlinjerna samt skapa anvisningar, gemensam kommunikation osv fortgår. Samtalen kring avgränsningar och samverkan har däremot fått vänta till de nya organisationerna har satt sig. Nya gemensamma begrepp definieras och sjösätts i och med nytt verksamhetssystem. Men det är ofta först i det praktiska mötet med föreningar, utifrån deras ansökningar som förståelse och klarhet nås. Det tar tid att skapa nya gemensamma processer som blir tydliga för alla. Även detta är en viktig del i uppfattningen av den gemensamma bidragsgivningen i staden. Transparens och förståelse skapas till fullo först när alla delarna har fallit på plats och ett helt verksamhetsår har fortlöpt.

Kontinuerlig utveckling

Förvaltningen har genom ett aktivt kvalitetsarbete, under flera år, säkerställt en rättssäker och transparent handläggning som följer de riktlinjer och anvisningar som styr föreningsstödet. Därigenom har kraft under senaste tiden kunnat läggas på mer konsultativt arbete med mål om ett hållbart föreningsliv som kan nå fler barn, unga och pensionärer. Ett tydligare fokus på utveckling med fokus på att alla barn och unga ska få mer likvärdiga förutsättningar till en meningsfull fritid. Det nya arbetssättet med att i högre grad ta tillvara på föreningars initiativ, söka hållbara strukturer och skapa en tydlig uppföljning för att kunna följa upp effekten av de föreningsinitiativ som får stöd, har

skapar tydliga framgångar i att nå nya målgrupper och öka antalet aktiviteter i socioekonomiskt utsatta stadsdelar.

Stadens subventioner till föreningslivet består av flera delar varav det kontanta föreningsbidraget är en. Det finns en rad strukturerade samarbeten, IoP, driftsavtal och den största delen är subventionsgraden av de taxor och avgifter som tas ut för de lokaler och idrottsytor som staden tillhandahåller. Samtliga dessa delar inklusive föreningsbidraget är under utveckling, inte minst då förvaltningens kvalitetsarbete inom beställningsorganisationen nu utvecklas att innefatta fler analyser för föreningslivets behov och förutsättningar.

Annan analys och utveckling som tillkommer är även hur effekterna av Covid 19 påverkat föreningslivet på längre sikt. Hur ska förvaltningen stödja föreningar som tappat medlemmar, hur ställer föreningar om som under längre tid inte har samma intäkt från stora evenemang? Det är viktigt med en tät och nära dialog med allt ifrån förbunden till det lokala föreningslivet.

Nuvarande bidragsöversyn är ett viktigt steg mot ett bredare samverkande föreningsstöd som behöver fortsätta förändras i takt med förändrade behov hos föreningslivet och förutsättningar i staden.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att stora delar av nuvarande bidragsmodell är funktionell och skapar stora mervärden hos föreningslivet. Analysen visar på att det är viktigt att behålla balansen mellan generell- och selektivt stöd. Det finns en vilja hos stora delar av föreningslivet att få ökat generellt stöd, samtidigt ser förvaltningen att det i viss mån förekommer strukturella orättvisor i det generella stödet. Färre är föreningsaktiva i socioekonomiskt utsatta stadsdelar, mindre andel av det kontanta föreningsstödet går till flickor och det är inte en jämn fördelning av upplevd meningsfull fritid över staden. Fler utredningar har gjorts, ett utvecklingsarbete pågår på förvaltningen inom flera områden som tillsammans utgör den samlade subventioneringen och stödet till civilsamhället. Flera förändringar kommer att behöva göras de närmaste åren för att stärka målsättningen att vara en jämlik och jämställd stad.

De förändringar som har gjorts och görs inför 2021 svarar mot de politiska målen. Föreningslivet får bättre förutsättningar att nå underrepresenterade målgrupper med hjälp av de riktade selektiva bidragen. Flera steg mot att öka effekterna av föreningsbidragen görs genom metodutveckling och genom att hålla i och stödja pågående och kommande utvecklingsprocesser hos föreningar som jobbar innovativt för att nå nya målgrupper. Tydligare prioriteringar samt ett mer uppsökande arbetssätt från förvaltningen ökar kunskapen av vilken effekt bidragen får.

Utmaningar kvarstår i att förbättra förutsättningarna för lokalbidraget efter analys av konsekvenserna för hyresmodellen. Andra utmaningar som att redan starka etablerade föreningar har större förmåga att söka investeringsbidrag samt har större förutsättningar till sponsorintäkter är svårare att utjämna förutsättningarna för. Dessa utmaningar arbetar förvaltningen vidare med.

Genom att höja aktivitetsbidraget samt indexuppräknade lokalstödet tillgodoser förvaltningen föreningslivets samlade önskan att en större del av stödet ska genereras som ett generellt stöd. Detta främjar föreningslivets kärnverksamhet med ett ökat antal medlemmar, ledare och aktiviteter utan att skapa administrativ tyngd.

Förvaltningen kommer använda utvecklingsbidraget än mer progressivt för att nå målgrupper som är underrepresenterade i föreningslivet.

Förvaltningen hoppas på förtroendet att fortsätta utveckla föreningsstödet inom befintligt årligt kvalitetsarbete. Det finns en stor förväntan på effekten av digitaliseringsutveckling som kommer i och med det nya verksamhetssystemet 2021 och därefter kommer nya förenklingar kunna genomföras som inte är synliga eller möjliga idag.

Förutom det som beskrivs i detta tjänsteutlåtande kommer det i verksamhetsplanen utifrån budget 2021 tydliggöras aktiviteter på en mer detaljerad nivå hur dialog och samverkan med föreningslivet kommer utvecklas utifrån stadens nya organisation.

I och med detta så anser förvaltningen att nämndens uppdrag är fullgjort och att fortsatt utveckling utifrån de politiska målen fortsätter i befintlig struktur.

Bilagor

1. Inriktningsbeslut – Översyn av föreningsbidrag, § 185, diarienummer 0450/19

Anders Ramsby

Tobias Gröndahl

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef föreningsstöd